

Chuyển đổi mô hình tăng trưởng kinh tế của Malaixia sau khủng hoảng kinh tế toàn cầu

LƯU NGỌC TRỊNH
NGUYỄN VĂN DẪN

Sau khủng hoảng kinh tế toàn cầu năm 2008, cũng như các quốc gia ASEAN khác, Malaixia đã tiến hành xem xét lại mô hình tăng trưởng kinh tế cũ, tồn tại và phát huy tác dụng trong suốt nhiều thập kỷ trước đó và có những điều chỉnh nhằm chuyển sang mô hình tăng trưởng kinh tế mới phù hợp hơn với bối cảnh kinh tế, chính trị mới. Bài viết nêu rõ nguyên nhân và một số định hướng chính trong thay đổi mô hình tăng trưởng kinh tế nhằm đưa Malaixia sớm thoát khỏi bẫy thu nhập trung bình và trở thành một quốc gia phát triển.

1. Tại sao Malaixia phải chuyển đổi mô hình tăng trưởng?

1.1. Bối cảnh phát triển thế giới đã thay đổi

Từ hơn một thập kỷ trở lại đây, nhất là từ khi nổ ra khủng hoảng kinh tế toàn cầu, thế giới và khu vực đang phải đương đầu với không ít thách thức nghiêm trọng; cần phải có những ứng phó để thích ứng, tồn tại và phát triển do những biến đổi của môi trường kinh tế, chính trị khu vực và thế giới.

Do khủng hoảng kinh tế toàn cầu, hầu hết các nước (bao gồm: các nước lớn (như Mỹ, EU, Nhật Bản và Trung Quốc), đang trỗi dậy (như BRICs), các nước đang phát triển, nhỏ), đều gặp phải những khó khăn không dễ khắc phục, buộc phải thay đổi mô hình tăng trưởng ở các mức độ và phạm vi khác nhau. Trong trào lưu đổi mới chung đó, các nước ASEAN, trong đó có Malaixia cũng không thể đứng ngoài.

Ngày nay, so với ba, bốn thập kỷ trước, cuộc cách mạng khoa học công nghệ đã phát triển rất mạnh mẽ và sâu rộng với những thành tựu vô cùng ấn tượng. Tiêu biểu là sự ra đời và phát triển của công nghệ thông tin và internet đã khiến cho thế giới trở nên "phẳng hơn". Việc chuyển sang nền kinh tế tri thức với những đặc điểm khác hẳn trước

đang trở thành một xu hướng tất yếu ở hầu hết mọi quốc gia. Toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế đã trở thành xu hướng tất yếu và chủ đạo. Tương quan lực lượng giữa các nước (trước hết là giữa các nước lớn) và trong lĩnh vực kinh tế đã có sự thay đổi sâu sắc, tác động đến chiến lược thích ứng của từng quốc gia. Biến đổi khí hậu với những hậu quả hết sức cực đoan, to lớn và khó lường đã trở thành một thực tế không thể bác bỏ, cần phải ứng phó trước khi quá muộn. Trong bối cảnh trên, cung cách quản trị toàn cầu, quốc gia và từng công ty cũng cần phải thay đổi, việc phát triển nguồn nhân lực và hợp tác giữa các tác nhân (kinh tế và chính trị, quốc gia và quốc tế, cũng như giữa các tổ chức và cá nhân) trước đây đã không còn phù hợp, cần phải thay đổi để thích ứng.

Trong hơn một thập niên qua, giá xăng dầu, nguyên vật liệu trên thế giới tăng nhanh và hiện đang dừng ở mức cao, cho thấy kỷ nguyên tài nguyên rẻ đã kết thúc và báo hiệu sự ra đời kỷ nguyên khan hiếm (thậm chí cạn kiệt) nguyên, nhiên liệu không thể tái sinh. Điều đó không chỉ làm thay đổi tương quan lực lượng giữa các nước giàu tài

Lưu Ngọc Trinh, PGS.TS., Viện Kinh tế và chính trị
thế giới; Nguyễn Văn Dẫn, PGS.TS., Học viện Tài chính.

nguyên (dầu mỏ, khí đốt và đất hiếm) với các quốc gia tiêu thụ nhiều tài nguyên thiên nhiên khác, tác động tiêu cực đến sự tăng trưởng chung của nền kinh tế toàn cầu và của từng quốc gia. Điều quan trọng là thực tế đó đã buộc các nước phải xem xét lại mô hình tăng trưởng và chiến lược phát triển dựa vào khai thác hay tiêu tốn nhiều tài nguyên thiên nhiên, gây ô nhiễm cho mình trước đây, để chuyển sang mô hình có hiệu quả hơn, tiết kiệm tài nguyên nhiên liệu hơn, nhất là những loại nguyên nhiên liệu không thể tái tạo được. Hay nói cách khác, thế giới đang có nhu cầu phải sớm chuyển sang một nền kinh tế xanh và bền vững¹.

1.2. Những nguyên nhân về phía Malaixia

- Mặc dù ngay từ trước khi nổ ra khủng hoảng kinh tế toàn cầu, Malaixia đã cố gắng đa dạng hóa thị trường xuất khẩu, nhằm giúp làm giảm bớt tính dễ tổn thương của Malaixia trước các tác động bên ngoài và gần đây đó có các chính sách nhằm khai thác triệt để thị trường nội địa. Song do quy mô tương đối nhỏ của thị trường trong nước², nên trong tương lai, nền kinh tế Malaixia sẽ tiếp tục phụ thuộc vào sự thành bại kinh tế của một số bạn hàng chính (như: Mỹ, Nhật Bản, Trung Quốc, EU và ASEAN), cho đến nay vẫn tiêu thụ một phần đáng kể xuất khẩu của Malaixia. Để giảm thiểu được tình trạng phụ thuộc đó, Malaixia phải có sự điều chỉnh chiến lược hay mô hình kinh tế đối ngoại.

- Malaixia mặc dù là một nước đang phát triển tiên tiến có thành tựu tăng trưởng kinh tế đầy ấn tượng, song hiện cũng đang bị kẹt trong tình trạng khó khăn chung của kinh tế toàn cầu và đang phải tìm cách thoát ra khỏi bẫy thu nhập trung bình. Theo đánh giá của các nhà khoa học trong và ngoài Malaixia, số dĩ quốc gia này rơi vào bẫy thu nhập trung bình là do: (i) nước này thiếu ngành công nghiệp thứ ba, tức là lâu nay họ quá coi trọng những ngành công nghiệp chế tạo dựa vào đầu tư, sử dụng và

khai thác tài nguyên thiên nhiên (nhất là dầu mỏ, khí đốt) và lao động có tay nghề thấp; (ii) giáo dục thiếu chất lượng, thiếu bí quyết công nghệ; (iii) Nhà nước, mà cốt lõi là Chính phủ liên minh do Tổ chức Thống nhất dân tộc Mã Lai (The United Malays National Organisation - UMNO) đứng đầu, vẫn can thiệp sâu vào nền kinh tế bằng các biện pháp bảo hộ và nâng đỡ các doanh nghiệp lớn của Nhà nước; và (iv) nước này "nghịện" mô hình tăng trưởng kinh tế hướng về xuất khẩu, với cơ sở hạ tầng kém, thay vì tích cực hướng tới sản xuất theo chuỗi có giá trị gia tăng cao và tìm kiếm bí quyết, công nghệ cần để sản xuất những sản phẩm như thế³.

- Với sự cố gắng lâu dài của Chính phủ của cựu Thủ tướng Mahathir Mohammed, Malaixia được coi là quốc gia đang phát triển tiên tiến nhất trong ASEAN, có cơ sở hạ tầng phát triển hơn cả và nguồn nhân lực được chăm lo trên cả ba phương diện giáo dục, y tế và an sinh xã hội. Tuy vậy, so với mục tiêu đề ra cũng như với yêu cầu phát triển để trở thành "các con hổ con ở Châu Á", những lĩnh vực trên ở Malaixia vẫn được coi là kém phát triển, không phù hợp và đang là những trở ngại lớn cho sự phát triển của cả nền kinh tế lẫn sinh hoạt của người dân. Đặc biệt, không những kém phát triển, mà độ bao phủ của hệ thống giáo dục, chăm sóc sức khỏe và an sinh xã hội còn rất chênh lệch giữa các vùng và nhóm dân cư. Trong thực tế, những người nghèo ở cả đô thị lẫn các vùng nông thôn và

1. Phát biểu của Tổng Thư ký Liên hợp quốc tại Hội nghị cấp cao Liên hợp quốc, <http://vn.news.yahoo.com/h%E1%BA%BF-g%E1%BB%9B-c%E1%BA%A7n-m%E1%BB%99-m%C3%B4-h-c3%ACnh-kinh-t%E1%BA%BF-091448174.html>

2. Theo Ngân hàng Thế giới, dân số Malaixia, năm 2010 là 27.565.821 người, bằng 0,39% dân số thế giới, và GDP năm 2012 là 278,7 tỷ USD.

3. Theo đánh giá mới đây (năm 2011) của đoàn chuyên gia Trung Quốc được cử sang Malaixia nghiên cứu xem "Tại sao Malaixia lại rơi vào bẫy thu nhập trung bình?" Dẫn theo: <http://www.castasiaforum.org/2013/01/01/the-malaysian-economy-developments-and-challenges/>

đáo xa của Malaixia rất ít có cơ hội để tiếp cận và hưởng thụ các dịch vụ này, nhất là những dịch vụ chất lượng cao. Điều đó không chỉ tạo ra nguồn nhân lực không như mong đợi, mà còn gây ra sự bất bình đẳng, bất công và hậu quả là bất mãn xã hội ngày càng sâu sắc⁴.

- Mặc dù chính trường Malaixia không bị chao đảo mạnh và kéo dài như một vài nước ASEAN láng giềng, song hơn một thập kỷ qua, trật tự chính trị trong nước đang thay đổi nhanh chóng và hình như đó cũng là một trong những động lực chính thúc đẩy sự chuyển đổi này. Cụ thể, sau 55 năm tồn tại, chính quyền liên minh cầm quyền do một đảng (UMNO) chi phối⁵, nền chính trị Malaixia đã đạt tới lối rẽ mới đòi phải có một chính phủ kiểu mới cho người Malaixia. *Thứ nhất*, lần đầu tiên trong lịch sử, tất cả các dấu hiệu đều cho thấy rằng, một hệ thống chính trị hai đảng cạnh tranh đang hình thành, tạo ra tình thế buộc Chính phủ liên minh phải có những đổi mới cả về nhận thức, mô hình và chiến lược phát triển đất nước để có thể tồn tại trong cuộc cạnh tranh đó. *Thứ hai*, chế độ chính trị cũ do UMNO chi phối, dựa, bảo vệ và dành cho nhóm người Bumiputra (gồm chủng tộc gốc Mã Lai và một số nhóm người thiểu số bản xứ khác) nhiều đặc quyền đặc lợi cần phải nhường chỗ cho tiến trình chính trị hướng vào vấn đề và nhu cầu, bất kể chủng tộc⁶. Bởi vì theo đánh giá của các nhà nghiên cứu, mặc dù chế độ chính trị cũ dành sự đối đãi đặc biệt cho người gốc Mã Lai⁷, góp phần làm cho nhóm người Bumiputra thoát được cảnh bần cùng và bị phân biệt đối xử, song nó cũng gây ra rất nhiều bức xúc và bất mãn tiềm ẩn cho các chủng tộc khác như người Hoa và người Ấn do họ cảm thấy bị phân biệt đối xử, cũng như hình thành trong một bộ phận không nhỏ thuộc chính nhóm người Bumiputra tâm lý ỷ lại sự bảo hộ của Chính phủ. Đồng thời, sự thiên vị đó không những không hình thành được một môi trường cạnh tranh lành mạnh và công bằng, mà còn gây ra sự bất mãn cho các tầng lớp khác, dẫn đến chỗ không tạo

được sự đồng thuận thật sự trong xã hội và do đó, không thể huy động được hết mọi nguồn lực của toàn xã hội cho phát triển quốc gia.

Trên cơ sở nhận thức được thực trạng và những vấn đề nan giải của nền kinh tế và xã hội của Malaixia, UMNO và Chính phủ của Thủ tướng Rajib Tun Razak - kể từ khi lên cầm quyền vào năm 2009, đã cho rằng, muốn xây dựng được một đất nước thật sự phồn vinh, thì Malaixia phải sẵn sàng thay đổi.

2. Một số định hướng chính trong thay đổi mô hình tăng trưởng kinh tế

Để đạt được mục tiêu đưa Malaixia sớm thoát khỏi bẫy thu nhập trung bình và trở thành nước công nghiệp phát triển bền vững, Chính phủ của Thủ tướng Malaixia, Rajib Tun Razak, sau một loạt biện pháp tự do hóa kể từ khi lên nắm quyền, ngày 30-3-2010, đã

4. <http://www.eastasiaforum.org/2013/01/01/the-Malayan-economy-developments-and-challenges/>

5. Tổ chức Thống nhất dân tộc Mã Lai (UMNO), là đảng chính trị lớn nhất ở Malaixia; thành viên sáng lập của Liên minh Mặt trận quốc gia, giữ vai trò chi phối trong chính trường Malaixia từ khi độc lập. Nền tảng chủ đạo của UMNO là đấu tranh ủng hộ các nguyện vọng của chủ nghĩa dân tộc Mã Lai và chủng tộc, tôn giáo và đất nước. Đảng này cũng mong muốn bảo vệ văn hóa Mã Lai như văn hóa dân tộc và uphold, bảo vệ và mở rộng đạo Islam. Cho đến nay, UMNO là đảng cầm quyền liên tục dài nhất thế giới. UMNO được thừa nhận rộng rãi như là xương sống của Đảng Liên minh (Malaixia), liên minh cầm quyền từ năm 1951 và tiền nhiệm của nó từ năm 1973, Đảng Quốc gia Barisan.

6. Điều 153 Hiến pháp Malaixia phê chuẩn năm 1957, quy định Vua phải bảo vệ vị thế đặc biệt ở Malaixia của người Bumiputra, tức chủng tộc Mã Lai và một số nhỏ các nhóm người bản xứ khác. Điều khoản này cho phép Chính phủ liên bang bảo vệ lợi ích của người Bumiputra bằng cách quy định các chỉ tiêu về học bổng công cộng, giáo dục công cộng và công chức.

7. Chính sách kinh tế mới (NEP), có từ năm 1971, nhằm đưa người gốc Mã Lai thoát khỏi tình trạng nghèo khổ bằng cách dành cho họ những ưu đãi đặc biệt trong chính quyền, kinh doanh và giáo dục. Chẳng hạn, các công ty có phần được niêm yết công khai trên thị trường chứng khoán phải dành tối thiểu 30% cổ phần để bán cho những người Bumiputra. Mặc dù, cũng với thời gian yêu cầu này đã được nới lỏng dần dần đối với một số lĩnh vực, song các nhà phân tích vẫn phê phán chính sách này là đã tạo ra một môi trường kinh doanh thiếu tính cạnh tranh.

công bố Mô hình kinh tế mới (New Economic Model - NEM), thay cho Chính sách kinh tế mới (New Economic Policy - NEP)⁸; chuyển từ chính sách dựa vào chủng tộc, ưu tiên cho người gốc Mã Lai sang các chính sách hành động ưu tiên cho giải quyết vấn đề, đáp ứng nhu cầu, từng bước tự do hóa nền kinh tế và loại bỏ dần sự bảo hộ và can thiệp quá sâu của Nhà nước, nhằm làm cho kinh tế Malaixia có sức cạnh tranh hơn, thị trường hơn và thân thiện hơn với nhà đầu tư, có tốc độ tăng trưởng cao và chất lượng, người dân có thu nhập cao hơn.

2.1. Những nguyên tắc chủ yếu của Mô hình kinh tế mới

NEM được Chính phủ Malaixia xây dựng dựa trên ba nguyên tắc chủ yếu sau:

Nguyên tắc thứ nhất là thu nhập cao, có nghĩa là lương cao. Để đạt được điều đó, tăng trưởng cao của Malaixia thời gian tới không chỉ đến từ vốn mà chủ yếu đến từ năng suất lao động cao, thông qua việc khai thác các kỹ năng và đổi mới sáng tạo, cải thiện sự hợp tác giữa các tầng lớp, xây dựng thương hiệu có uy tín và tuân thủ các tiêu chuẩn quốc tế và bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ.

Nguyên tắc thứ hai là cam kết đạt được sự tăng trưởng bền vững không chỉ trong các hoạt động kinh tế của đất nước, mà còn trong tác động của phát triển kinh tế đến môi trường và các nguồn tài nguyên quý giá của đất nước. Tức là thay vì tập trung vào các ngành công nghiệp khai thác và công nghiệp chế tạo cần nhiều tài nguyên thiên nhiên và lao động rẻ ít được đào tạo; mà sẽ chuyển dần sang xây dựng các ngành công nghiệp có giá trị gia tăng cao, có thể kết nối được với các mạng sản xuất toàn cầu, khu vực và các ngành công nghiệp thứ ba như: tài chính, tin dụng đạo Hồi và du lịch.

Nguyên tắc thứ ba là phải tạo được sự đồng thuận và thu hút được sự tham gia của toàn xã hội, không ai bị gạt ra khỏi tiến trình phát triển của đất nước, được tạo cơ hội để đóng góp vào việc tạo ra và chia sẻ sự giàu có của đất nước. Tất cả người Malaixia, bất kể

chủng tộc và nguồn gốc xuất thân, đều có cơ hội và nghĩa vụ đóng góp và được tận hưởng công bằng những kết quả của tăng trưởng kinh tế. NEM sẽ thu hẹp chênh lệch giữa nhóm 40% dân số ở đáy bậc thang kinh tế-xã hội với các giai tầng khác trong một khoảng thời gian hợp lý bằng cách giúp họ tận dụng được những cơ hội để đảm bảo có việc làm tốt hơn, nâng cao được năng suất lao động, tham gia vào các kinh doanh mạo hiểm và các hoạt động kinh tế khác để nâng cao được thu nhập của họ. Những lợi ích của nền kinh tế thu nhập cao gồm sức mua cao hơn và chất lượng sống tốt hơn, bảo trợ xã hội và chăm sóc sức khoẻ có chất lượng,...

2.2. Những định hướng cải cách (hay chuyển đổi mô hình tăng trưởng) chủ yếu

Những nguyên tắc trên của NEM sẽ được thực hiện thông qua Chương trình thay đổi kinh tế (ETP), được phát triển và hoàn chỉnh trên cơ sở Tầm nhìn 2020 (Wawasan 2020) được đề ra từ đầu những năm 2000, với 8 sáng kiến cải cách chiến lược sau đây:

1. Chú trọng hồi sinh và phát triển khu vực tư nhân để khu vực này có thể đảm nhiệm được vai trò dẫn dắt quá trình tăng trưởng kinh tế;
2. Phát triển lực lượng lao động chất lượng cao;
3. Tạo ra một nền kinh tế nội địa có sức cạnh tranh cao;
4. Làm cho khu vực kinh tế công hợp lý hóa và có hiệu quả hơn với tư cách là người tạo thuận lợi cho doanh nghiệp tư nhân, thay vì trước đây các tổng công ty lớn gắn với nhà nước được coi là đối thủ cạnh tranh;

8. NEP được áp dụng sau khi nó ra các cuộc bạo loạn có tính chất chủng tộc năm 1969 đã dành nhiều lợi ích kinh tế cho 55 dân số gốc Malaixia, nhưng các nhà đầu tư lại cho rằng chính sách này đã dẫn đến một nền kinh tế do các bố già (patronage) chi phối và do vậy, FDI đã dần dần chuyển sang Indonêxia và Thái Lan.

9. <http://www.w.bignerds.com/papers/3S056/Summary-Of-New-Economic-Model-Malaysia/>

5. Quyết tâm xây dựng một nền kinh tế minh bạch, thân thiện với thị trường, dựa vào thành tựu (merit-based) và tùy thuộc vào nhu cầu (conditioned on need);

6. Xây dựng cơ sở hạ tầng cho nền kinh tế tri thức;

7. Tăng cường thêm các nguồn tăng trưởng;

8. Đảm bảo tăng trưởng bền vững.

Tám sáng kiến cải cách trên thực chất có nghĩa là:

Thứ nhất, Malaixia sẽ tập trung đạt được sự tăng trưởng thông qua việc nâng cao năng suất lao động, chứ không phải dựa nhiều vào tích lũy, mặc dù không coi nhẹ đầu tư. Malaixia sẽ chuyển hướng sang phát triển mạnh các quy trình sáng tạo và công nghệ mũi nhọn làm cơ sở chắc chắn nhất để tạo ra được những hàng hóa và dịch vụ có giá trị gia tăng cao trong tương lai.

Thứ hai, Malaixia sẽ hướng tới một sự tăng trưởng kinh tế do khu vực tư nhân dẫn dắt và lấy thị trường làm động lực phát triển, thay vì do đầu tư công thông qua các tổng công ty nhà nước lớn thống trị trong một số lĩnh vực kinh tế. Trong tương lai, Nhà nước chỉ tập trung vào việc tạo sân chơi bình đẳng (môi trường pháp lý và cơ sở hạ tầng kinh tế-xã hội) cho các doanh nghiệp và người dân tham gia đóng góp vào tiến trình đổi mới của đất nước. Cụ thể, đầu tư của Nhà nước chỉ dành cho các dự án về cơ sở hạ tầng (điện, đường, trường, trạm) và ngay cả trong các lĩnh vực này, Nhà nước cũng kêu gọi sự hợp tác đầu tư của khu vực tư nhân dưới hình thức hợp tác công tư (PPP)¹⁰.

Theo thủ tướng Najib, về cơ cấu ngành, nền kinh tế Malaixia sẽ giảm dần sự phụ thuộc quá nặng vào các ngành công nghiệp dầu mỏ và khí gas và vào các công việc không cần kỹ năng trong khu vực công nghiệp chế tạo¹¹. Từng bước phát triển các ngành tiêu biểu cho nền kinh tế tri thức, trong đó có công nghệ thông tin, khu vực điện và điện tử, các ngành công nghiệp dựa vào nguồn

nguyên liệu dầu cọ, dầu mỏ, khí đốt, nhiên liệu sinh học, hàng tiêu dùng, du lịch và nông nghiệp. Malaixia quyết tâm phấn đấu chiếm lĩnh vai trò dẫn đầu trong công nghệ xanh bằng cách phát triển các dịch vụ, các công nghệ và các ngành công nghiệp xanh có giá trị cao và phấn đấu trở thành một trung tâm sinh học hàng đầu thế giới¹². Tuy vậy, đồng thời với việc đánh giá cao sức mạnh của các ngành cũ như lĩnh vực chủ chốt, thủ tướng Rajib vẫn khẳng định dứt khoát, Chính phủ sẽ không nắm độc quyền những ngành sẽ dẫn dắt tăng trưởng, mà phải giảm dần sự can dự của khu vực công vào những hoạt động cạnh tranh trực tiếp với khu vực tư nhân.

Thứ ba, Chính phủ sẽ phân quyền cho các địa phương trong việc ra các quyết định. Điều đó có nghĩa là các nhà chức trách bang, địa phương sẽ được giao quyền và chịu trách nhiệm phát triển, hỗ trợ nhiều hơn cho các sáng kiến riêng của mình. Bởi vì chính họ là những người hiểu rõ được điều kiện, hoàn cảnh, nhu cầu và năng lực của chính mình; do đó sẽ thực hiện tốt hơn các vấn đề và quyết sách của mình.

10. Theo nhà kinh tế người Malaixia, Philip Schellekensaid, của Ngân hàng Thế giới "Trong NEM người ta đã thừa nhận rõ ràng rằng, khu vực tư nhân cần phải ngồi vào ghế của người cầm lái và vai trò của Chính phủ sẽ phải thay đổi từ chỗ là một người nhạc trưởng (orchestrator), người điều hành (regulator) thành người tạo điều kiện (facilitator)". Dẫn theo (Liz Gooch, *Malaixia Outlines New Growth Strategy*, http://www.nytimes.com/2010/03/31/business/global/31ringgit.html?_r=0)

11. Theo một báo cáo năm 2010 của WB, nếu không cải tổ lại một cách căn bản nền kinh tế của mình và chuyển từ các mặt hàng xuất khẩu điện tử có giá trị gia tăng thấp và các ngành công nghiệp tiêu hao nhiều lao động và nguyên nhiên liệu, Malaixia có nguy cơ mất cơ hội phát triển như vậy cho những nước như Trung Quốc và Việt Nam và không thể trở thành một quốc gia phát triển được.

(Dẫn theo: *Malaixia plans new economic model for growth*, <http://uk.reuters.com/article/2010/03/18/Malaixia-economy-idUKLNE62H00A20100318>)

12. http://tintuc.xalo.vn/001388414303/Malaixia_va_mo_hinh_kinh_te_moi.html

Thứ tư. Malaixia sẽ khuyến khích sự phát triển của các địa phương, các vùng bằng cách xây dựng các cụm liên kết ngành hoặc các hành lang kinh tế để khai thác các nền kinh tế quy mô, giảm bớt tình trạng quá tập trung sức mạnh kinh tế, đông chật và tắc nghẽn ở một vài đại đô thị, tiến tới tạo ra sự phát triển đồng đều trên khắp cả nước.

Thứ năm, tiếp tục hỗ trợ khu vực công nghiệp tư nhân chừng nào sự hỗ trợ đó hướng đến sự sáng tạo, chấp nhận mạo hiểm kinh doanh và các hàng hóa và dịch vụ có giá trị gia tăng cao. Chính nguyên tắc chung đó sẽ định hướng cho sự hỗ trợ chứ không phải những nguyên tắc chọn kẻ thắng thua đây.

Thứ sáu, Malaixia hoan nghênh tài năng đến từ mọi nơi. Bất cứ người nào, dù trong hay ngoài nước, dù xuất thân từ tầng lớp và chủng tộc nào, nếu có thể và có nguyện vọng đóng góp được cho sự chuyển đổi của Malaixia sang một nền kinh tế sáng tạo, có giá trị gia tăng cao, đều được chấp nhận và hoan nghênh.

Thứ bảy, Malaixia cho rằng nền kinh tế toàn cầu đang thay đổi và Malaixia cũng cần phải thích ứng, phải xác định rõ vị trí của mình trong nền kinh tế đó và định hướng lại chiến lược phát triển phù hợp. Suốt thế kỷ XX, các cường quốc kinh tế mạnh nhất của thế giới là Mỹ, Tây Âu và Nhật Bản, nên Malaixia, cũng như nhiều nước khác, đã hướng các mạng lưới sản xuất và cung cấp của mình sang phục vụ các thị trường này. Ngày nay, trung tâm tăng trưởng kinh tế thế giới đang chuyển dần về phía Đông, Malaixia cần phải phát triển các mạng lưới khu vực mới, tập trung vào các nền kinh tế đang nổi lên nhanh chóng ở Châu Á.

2.3. Một số chuyển đổi thực tế sau khủng hoảng

- Trong năm 2011 và 2012, Chính phủ Malaixia cũng đã yêu cầu Tập đoàn Khazanah, cánh tay đầu tư của Chính phủ, phải thoái vốn ra khỏi Công ty Bưu điện quốc gia, còn Tập đoàn Dầu mỏ khổng lồ của Nhà nước, Petronas, cũng đã được yêu cầu xác

định hai công ty con sẽ được niêm yết trên sở giao dịch chứng khoán trong năm 2012. Đồng thời, Chính phủ Malaixia cũng đang xem xét các biện pháp tư nhân hóa có liên quan đến nhiều công ty khác của Nhà nước và tập trung vào tạo ra một sân chơi bình đẳng hơn cho khu vực tư nhân¹³. Ngoài ra, thực tế mấy năm qua cũng cho thấy, trừ rất ít ngoại lệ, Malaixia cũng đang dần dần chấm dứt tình trạng kiểm soát giá cả và trợ cấp, nhất là đối với các mặt hàng thiết yếu như xăng dầu, điện, thực phẩm và thực tế một số loại thuế gián tiếp mới (như thuế dịch vụ và hàng hóa)¹⁴, cải tổ hệ thống kinh tế dựa vào chủng tộc tồn tại suốt hơn 40 năm qua đã gây trở ngại cho FDI.

- Ngay từ khi lên cầm quyền vào năm 2009, Chính phủ của Thủ tướng Najib Razak đã chủ trương thực hiện chính sách dân túy, hướng mạnh vào người dân và kích thích nhu cầu và tiêu thụ nội địa¹⁵. Ngoài việc tăng lương và tiền thưởng cuối năm, Chính phủ còn trợ cấp tiền mặt cho hàng chục nghìn hộ gia đình có thu nhập thấp, nhằm thu hút phiếu bầu trong cuộc bầu cử và làm tăng sức mua nội địa.

13. *Malaixia plans new economic model for growth*, <http://uk.reuters.com/article/2010/03/18/Malaixia-economy-idUKLNE62H00A20100318>

14. Từ nhiều năm qua, ngân sách của Chính phủ Malaixia luôn phụ thuộc nặng vào các nguồn thu nhập từ dầu mỏ và khí đốt, trong khi các khoản trợ cấp lại chiếm tỷ lệ cao trong các khoản chi tiêu chính phủ. Không những thế, trong tổng thu nhập của Chính phủ, phần của tài cả các khoản thuế trực tiếp luôn chiếm một tỷ trọng lớn, tới 72,1% năm 2010, và 74,7% năm 2011. Do đó, việc áp dụng Thuế hàng hóa và dịch vụ (GST) như dự kiến sẽ giúp đa dạng hóa cơ sở thuế ra khỏi các loại thuế trực tiếp. GST cũng có thể cho phép thuế suất thuế thu nhập công ty giảm xuống. Dẫn theo: *Structural Policy Country Notes: Medium-term Policy Challenge*, <http://www.oecd.org/dev/49954042.pdf>.

15. Trong hai năm 2010 và 2011, Chính phủ Malaixia đã đưa ra hai gói kích thích kinh tế nhằm kích cầu nội địa trị giá khoảng 18 tỷ USD. Theo <http://www.toquoc.vn/Sites/vi-vn/detail/4/kinh-te-the-gioi/114502/kinh-te-dong-nam-a-ra-khoi-khung-hoang-toan-cau.aspx>.

- Từng bước tạo ra sự đồng thuận trong toàn xã hội và thu hút sự tham gia bình đẳng của mọi tầng lớp dân cư vào tiến trình phát triển đất nước, Malaixia đã và đang có các chính sách: (i) khuyến khích người Malaixia, nhất là những người có trình độ chuyên môn cao, đang làm việc ở nước ngoài về nước; (ii) xem xét lại các quy định phân biệt đối xử về chủng tộc trong Chính sách kinh tế mới, thi hành một số chính sách, chế độ mới để từng bước loại bỏ bớt các đặc quyền của người Bumiputra và nhấn mạnh đến tính minh bạch, coi trọng thành tựu (merit), tập trung vào giải quyết vấn đề và nhu cầu¹⁶. Theo thủ tướng Najib, người gốc Mã vẫn được hưởng lợi nhờ Chính phủ tiếp tục có những chính sách hỗ trợ và ưu tiên cho người nghèo (mà phần đông là người gốc Mã), song Chính phủ cũng giúp đỡ những nhóm bất lợi trong các chủng tộc khác. Ông khẳng định: “Ưu tiên trước hết của chúng ta phải là xóa nghèo, bất kể chủng tộc. Chúng ta không thể có thủ tục hậu cao, có nền kinh tế bền vững và thu hút được sự tham gia của mọi tầng lớp trong xã hội nếu chúng ta không tìm cách loại bỏ được tình trạng bất bình đẳng thu nhập”¹⁷.

- Chính phủ cũng đã tiến hành đầu tư mạnh vào việc nâng cấp và phát triển các cơ sở hạ tầng theo Chương trình chuyển đổi kinh tế (ETP), nhờ đó đầu tư công (chủ yếu ho cơ sở hạ tầng) năm 2012 đã tăng 11,1% so với năm 2011¹⁸.

- Ngoài việc nỗ lực vực dậy và khai thác nhu cầu của thị trường trong nước, Chính phủ Malaixia còn tiến hành đa dạng hóa thị trường xuất khẩu bằng cách nhanh chóng chuyển hướng thị trường xuất khẩu từ các nước truyền thống như EU, Bắc Mỹ sang các thị trường khác như Châu Á, Trung Đông¹⁹.

2.4. Những thách thức của tiến trình chuyển đổi

Tuy vậy, việc chuyển đổi mô hình, mà cụ thể là việc thực thi NEM, mặc dù với những mục đích tốt đẹp, song chắc chắn sẽ không tránh khỏi khó khăn và trở ngại. (i) Trước hết, 40 năm tồn tại của NEP đã tạo nên

không ít những di chứng cần loại bỏ. Đáng tiếc là, để có thể giải quyết được những vấn đề nan giải đó, không những cần phải có thời gian và tiền của, mà còn phải có quyết tâm và bản lĩnh của không chỉ Chính phủ. (ii) Khi chủ trương xây dựng nền kinh tế đa khu vực tư nhân giữ vai trò động lực và giảm bớt sự can thiệp của Nhà nước, nhất là của các ông trùm chính trị (đại diện cho các khu vực bầu cử), và các công ty nhà nước lớn, NEM chắc chắn sẽ vấp phải sự chống đối quyết liệt từ các công ty, cũng như từ các thế lực đẩy quyền thế bị tác động này²⁰. (iii) Hệ thống chính trị hiện nay thực chất là dành cho người gốc Mã, chiếm đa số trong dân cư cả nước, hàng loạt những lợi lộc, từ các khoản vay rẻ và các khoản chiết khấu tài sản đến việc được ưu đãi trong giáo dục, được ưu tiên tuyển dụng và được quyền mua ưu tiên các cổ phần trong các công ty. Mặc dù Chính phủ, nhất là tổ chức UMNO, đã nhiều lần tìm cách đảm bảo với người Mã, cơ sở bầu cử cốt lõi của nó, rằng các quyền của họ sẽ không bị đụng chạm ngay cả khi thực thi NEM, song để làm cho họ tin, ủng hộ và tham gia vào quá trình cải tổ lại tiến trình phát triển của đất nước cũng là một vấn đề rất nan giải của chính phủ liên minh Malaixia²¹. (iv) Vì công

16. Ví dụ, những ưu đãi dành cho người gốc Mã như quy định buộc các công ty phải ưu tiên sử dụng cũng như bán cổ phần cho nhóm người Bumiputra (quy định trong NEP trước đây) cũng dần dần được bãi bỏ.

17. Liz Gooch, *Malaysia Outlines New Growth Strategy*. Dẫn theo

http://www.nytimes.com/2010/03/31/business/global/31ringgit.html?_r=0

18. <http://www.toquoc.vn/Sites/vi-vn/details/4/kinh-te-the-gioi/114502/kinh-te-dong-nam-a-ra-khoi-khung-hoang-toan-cau.aspx>

19. http://www.mofa.gov.vn/cn_vakv/ca_tbd/nrf040819103058/ms070731162148

20. <http://globalvoicesonline.org/2010/04/02/Malaysia-new-economic-model/>

21. *Malaysia plans new economic model for growth*, dẫn theo <http://uk.reuters.com/article/2010/03/18/Malaysia-economy-idUKLNE62H00A20100318>

cuộc chuyển đổi mô hình lần này là rất cần bản, không chỉ đòi hỏi phải có sự thay đổi quyết liệt về nhận thức, sự đồng thuận toàn xã hội, cần phải có thời gian, mà còn cần phải có nguồn lực (vốn và con người có năng lực đổi mới), trong khi những nguồn lực đó hiện không phải là quá sẵn ở Malaixia. (v) Cuối cùng, liệu người Malaixia nói chung và Chính phủ liên minh do UMNO chi phối có đủ quyết tâm chính trị để thực hiện triệt để những quyết sách đã vạch ra hay không vẫn là một câu hỏi còn để ngỏ, nhất là trong tình hình chính trị và kinh tế ở Malaixia hiện đang hết sức phức tạp và UMNO vẫn coi trọng chiếc ghế của mình trong Quốc hội, đồng thời là trong Chính phủ liên minh./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Abdullah, Asma & Pedersen, Paul B. (2003). Understanding Multicultural Malaixia, p. 44. Pearson Malaixia.
2. Musa, M. Bakri (2007). Towards A Competitive Malaixia. Petaling Jaya: Strategic Information and Research Development Centre. P.309.
3. Harvard University. John F. Kennedy School of Government. Chương trình Châu Á (2008). *Lựa chọn thành công: bài học từ Đông Á và Đông Nam Á cho tương lai của Việt Nam*. <http://www.undp.org>.

vn/undpLive/System/Publications/Publication-Details?contentId=2648&:

4. Hồ Sĩ Quý (2009). *Về mô hình phát triển Đông Á và Đông Nam Á - vấn đề sử dụng sức mạnh của văn hóa và con người*. <http://vanhoahoc.edu.vn/nghien-cuu/van-hoa-the-gioi/vh-phuong-dong-nhung-van-de-chung/1109-ho-si-quy-ve-mo-hinh-phat-trien-dong-a-va-dong-nam-a-van-de-su-dung-suc-manh-cua-van-hoa-va-con-nguoi.html>
5. Rashid, Rehman (1993). A Malaixian Journey, p. 28. Self-published.
6. Michael P. Todaro (1998). Kinh tế học cho thế giới thứ ba. Nxb Giáo dục, Hà Nội, tr.165.
7. <http://www.allfreessays.com/topics/Malaixia-new-economic-model/>
8. <http://www.eastasiaforum.org/2013/01/01/the-Malaixian-economy-developments-and-challenges/>
9. http://www.btimes.com.my/Current_News/BTIMES/articles/quah/Article/
10. <http://www.globaliamagazine.com/?id=1177>
11. <http://kinhrevadubao.vn/p0c297s300n11267/dong-nam-2016-dong-nam-a-van-tang-truong-on-dinh.htm>
12. <http://niemtin.free.fr/xuatkhauascan.htm>
13. <http://www.oecd.org/dev/49954042.pdf>
14. http://tintuc.xalo.vn/001388414303/Malaixia_va_mo_hinh_kinh_te_moi.html
15. <http://www.tinkinhite.com/the-gioi/chau-a/dong-nam-a-ngoai-ho-hay-tang-long.nd5dt.145871.102104.html>
16. <http://www.toquoc.vn/Sites/vi-vn/details/4/kinh-te-the-gioi/114502/kinh-te-dong-nam-a-ra-khoi-khung-hoang-toan-cau.aspx>